

SYTUACJA po klęsce w Lasach Państwowych

W ZNISZCZONYCH SIERPNIOWĄ WICHURĄ LASACH PROWADZONE SĄ INTENSYWNE PRACE PORZĄDKOWE

Tysiące metrów sześć. drewna z terenów dotkniętych klęską przygotowano do odbiórki i wywozu.
Fot. Tadeusz Chrzastowski

INFORMACJA Dyrektora Generalnego LP o sytuacji w lasach państwowych po klęsce powstałej w wyniku huraganowych wiatrów w dniach 11 i 12 sierpnia 2017 roku, systemie sprzedaży drewna pokłęskowego oraz postępie w likwidacji skutków kataklizmu.

Huragan w nocy z 11 na 12 sierpnia 2017 r. wyrządził bezprecedensowe w 93-letniej historii Lasów Państwowych szkody. Uszkodzonych zostało niemal 80 tys. ha lasów (obszar półtora razy większy od powierzchni Warszawy), z czego połowa została zniszczona zupełnie i musi być odnowiona w całości, powalonych i połamanych drzew jest bez mała 10 mln m³. Kataklizm dotknął lasy na obszarze kilkudziesięciu nadleśnictw z regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych w Toruniu, Gdańsku, Poznaniu i Szczecinku. Najbardziej ucierpiały dyrekcje toruńska i gdańska, a zwłaszcza nadleśnictwa Lipusz (2,3 mln m³ powalonych drzew), Rytel (2 mln m³), Czersk (0,9 mln m³), Runowo (0,66 mln m³) oraz Nadleśnictwo Gniezno (0,8 mln m³) w dyrekcji poznańskiej.

Od świtu 12 sierpnia LP ściągaly na miejsce kataklizmu dostępny w okolicy sprzęt należący do nich – od pilarek po harwestery, oraz wszystko,

czym dysponują pracujące na zlecenie nadleśnictw prywatne zakłady usług leśnych (tzw. ZUL). Natychmiast nadleśniczkowie wprowadzili okresowe zakazy wstępu do lasu, a strażnicy leśni zaczęli je egzekwować, zabezpieczyli też mienie na obszarach klęski. Do 25 sierpnia leśnicy i pracownicy ZUL uporali się z najpilniejszym zadaniem, czyli oczyszczeniem dróg publicznych, ważniejszych dróg leśnych, w tym dojazdów pożarowych, oraz pasów pod liniami energetycznymi. Tylko w najciężej dotkniętych nadleśnictwach z regionalnych dyrekcji LP w Toruniu i Gdańsku w tym etapie prac uczestniczyło bezpośrednio w terenie 632 leśników i ponad 600 pracowników Zakładów Usług Leśnych, 40 harwesterów, ok. 120 ciągników z naczepami i wiele innego sprzętu LP oraz ZUL. Pomogli w udrożnieniu ponad 1,5 tys. km dróg i kilkaset kilometrów terenu pod liniami energetycznymi.

Po udroźnieniu szlaków komunikacyjnych i linii energetycznych teraz priorytetem dla LP jest uprzątnięcie zdewastowanych przez huragan lasów oraz zagospodarowanie drewna z wiatrołomów i wiatrowałów, póki może zostać jeszcze wykorzystane na potrzeby ludności oraz przedsiębiorców.

Aby ułatwić skoordynowanie działań wielu jednostek LP podczas uprzątniania, zagospodarowywania i potem odnawiania obszarów pokłeskowych, 16 sierpnia dyrektor generalny LP wprowadził decyzję w 25 nadleśnictwach z 4 dyrekcji regionalnych (Toruń, Gdańsk, Poznań, Szczecinek), które najmocniej ucierpiały, tzw. stan siły wyższej o zasięgu ponadlokalnym. Zgodnie z decyzją, leśnicy mają uporać się z likwidacją skutków kataklizmu najpóźniej do końca czerwca 2019 r. Wśród najpilniejszych zadań w decyzji wskazano: udroźnienie dróg publicznych, dróg leśnych oraz terenów pod liniami energetycznymi; zabezpieczenie przez strażników leśnych obszaru klęski w celu zadbania o bezpieczeństwo ludzi i ochronę mienia; pełne oszacowanie ilości oraz struktury sortymentowej drewna pokłeskowego oraz jak najszybsze jego pozyskanie i sprzedaż. Odpowiedni dyrektorzy regionalni zostali zobowiązani do zapewnienia nadleśnictw „klęskowym” wsparcia sprzętem i ludźmi z pozostałych nadzorowanych przez nich nadleśnictw i zakładów. Otrzymali też możliwość czasowego lub stałego zwiększenia załóg jednostek, które zajmą się zagospodarowaniem zniszczonych lasów, oraz zakupu potrzebnych maszyn.

Jeszcze w br. z terenów po klęsce uda się pozyskać i sprzedać ok. 2,6 mln m³ drewna. Do chwili obecnej (31.10.2017 r.) na terenach pokłeskowych pozyskano już ponad 1,2 mln m³ drewna. Pracuje tam ponad 248 Zakładów Usług Leśnych dysponujących 283 harwesterami, 311 forwarderami i 520 zestawami do zrywki nasiębniernej. W nadleśnictwach „klęskowych” w pierwszej kolejności wyróbka drewna prowadzona jest w miejscach, do których jest już dostęp i tam, gdzie znajdują się sortymenty cenne. Co do zasady, w nadleśnictwach objętych decyzją o stanie siły wyższej przewidziane wcześniej planowe pozyskanie drewna w miejscach, których żywioł nie dotknął, zostało wstrzymane i zastąpione pozyskaniem z miejsc „klęskowych”. Z kolei w nadleśnictwach, które w ogóle nie doświadczyły klęski, pozyskanie tegoroczne jest prowadzone planowo, ograniczenie może za to zostać wprowadzone w 2018 r. Zapewni to LP realizację tegorocznych umów z nabywcami bez żadnych zakłóceń. Obecnie oferty potencjalnych nabywców drewna pokłeskowego analizowane są pod kątem przypisania ich do właściwych procedur sprzedaży takiego surowca – na rynku uzupełnień w aukcjach internetowych w aplikacji e-drewno, w procedurze przeznaczonych dla podmiotów operujących na rynku dla rozwoju, a w końcu procedurze uzupełniającej dla ogółu przedsiębiorców.

Nie ma wątpliwości, że na obszarze klęski znajduje się – poza sortymentami nadającymi się do przerobu przemysłowego – ogromna ilość tzw.

drewna energetycznego, która powinna być wykorzystana z pożytkiem dla społeczeństwa, m.in. do różnych instalacji ciepłowniczych i energetycznych. W przypadku niesprzedania drewna we wcześniej wskazanych procedurach, surowiec zostanie skierowany do puli drewna o cechach drewna niepełnowartościowego i zgromadzony na składach drewna energetycznego – na własne potrzeby energetyczne (w realizacji jednego z programów rozwojowych LP) lub do sprzedaży jako drewno energetyczne. Niestety, problemem jest brak prawnej definicji drewna energetycznego, o której mowa w art. 2 ust. 7a ustawy o odnawialnych źródłach energii. Jest ona pilnie potrzebna, chociażby w wersji uproszczonej, opartej o kryterium rynkowe (czyli drewnem energetycznym byłby taki surowiec, który oferowany w cenie drewna pełnowartościowego nie znalazł nabywców podczas normalnych aukcji internetowych). W obecnej sytuacji, na podstawie wspomnianego zarządzenia nr 46 dyrektora generalnego LP, dla przedsiębiorców przeznaczyc można bowiem tylko drewno energetyczne, które zwyczajowo jest za takie uważane – pozostałości po ścinie i wyróbce (tj. gałęzie), które nie zostały nabyte w pierwszej kolejności przez osoby fizyczne.

LP podjęły szereg działań, by maksymalnie ułatwić i przyspieszyć pozyskanie drewna z terenów pokłeskowych, a tym samym ograniczyć ryzyko jego deprecjacji, działając w interesie Skarbu Państwa. Wśród nich jest m.in. uproszczenie zasad ewidencji przychodu i rozchodu drewna pochodzącego z terenów klęski, by zapobiec wzrostowi kosztów wynikającemu z długotrwałej odbiórki czy rozpoczęcie wdrażania fotooptycznych metod pomiaru miąższości surowca drzewnego, opartych na pomiarze objętości stosu drewna na podstawie analizy zdjęć tychże stosów.

Huragan zmiotł niekiedy całe leśnictwa, co oznacza, że konieczna będzie pilna weryfikacja obowiązujących planów urządzenia lasu (PUL), założeń do prowizorium planów finansowo-gospodarczych na 2018 r. czy umów zawartych wcześniej przez nadleśnictwa z wybranymi w przetargach prywatnymi zakładami usług leśnych albo nabywcami drewna. Nie uwzględniają one koniecznego dziś rozmiaru i zakresu prac w lesie lub tak wielkich ilości drewna do zagospodarowania oraz kosztów z tym związanych, więc będą musiały być aneksowane albo sporządzone na nowo.

Regionalne dyrekcje LP objęte klęską opracowały już plany finansowo-rzeczowe zagospodarowania terenów klęskowych do końca roku 2017. Szacowane łączne koszty w nadleśnictwach dotkniętych kataklizmem wyniosą blisko 350 mln zł. Z uwagi na zniszczenia w infrastrukturze drogowej, a także ze względu na konieczność wyposażenia nadleśnictw w specjalistyczny sprzęt, niezbędne będą nakłady na środki trwałe, których wartość oszacowano na ok. 30 mln zł.

Kiedy zwałowiska zostaną uprzątnięte, a możliwe do pozyskania drewno zagospodarowane, leśnicy przystąpią do odnawiania zniszczonych lasów. Na

przestrzeni kilku najbliższych lat dla LP koszt upora-
niania się ze skutkami nawałnic i następnie odbudo-
wy zniszczonych lasów może przekroczyć miliard
złotych. Warto podkreślić, że proces odnowienia
lasów pomorskich i kujawskich będzie przez lata ge-
nerował wyłącznie koszty po stronie jednostek LP
(pewne działania są konieczne już dziś, jak np. zbiór
nasion i zwiększenie produkcji sadzonek w szkół-
kach), zaś przychody pojawią się dopiero po kilku
dekadach.

Katakлизм dotknął ciężko również lasy niepań-
stwowe – jest w nich 1,3 mln m³ powalonych i poła-
nianych drzew na powierzchni ponad 20 tys. ha (w
tym 7 tys. ha do całkowitego odnowienia). 24 sierp-
nia dyrektor generalny LP wydał decyzję nr 217, na
mocy której przeznaczył kwotę 35 mln złotych ze
środków finansowych związanych z funduszem le-
śnym na pomoc dla prywatnych właścicieli lasów.
Zgodnie z nią, środki otrzymywane przez właścicie-
li lasów niepaństwowych od LP za pośrednictwem
starostów należy traktować jako wynagrodzenie dla
nich za uprzątnięcie swoich lasów po kłęsce i tym sa-
mym wyręczenie administracji publicznej w kształ-
towaniu bezpieczeństwa publicznego. W związku
z tym, 29 sierpnia dyrektor generalny LP za pośred-
nictwem ministra środowiska wystąpił do ministra
finansów o zaniechanie poboru podatku docho-
dowego od osób fizycznych w takich przypadkach.
28 i 30 września odbyły się wideokonferencje sze-
fów jednostek LP ze starostami (lub ich przedsta-
wicielami) w celu uszczegółowienia współpracy w wy-
konaniu wspomnianej decyzji nr 217. Dodatkowo,
6 września 2017 roku dyrektor generalny LP wydał
decyzję nr 230 w sprawie ustalenia obowiązków spo-
czywających na dyrektorach regionalnych dyrekcji
LP w zakresie udzielania pomocy wojewodom m.in.
w zakresie skoordynowania wydatkowania środków
z funduszu leśnego z programem pomocy dla rolni-
ków i właścicieli lasów realizowanym na podstawie
uchwały Rady Ministrów z nr 129/2017 z 28 sierpnia
2017 r., a także zapewnienia LP dostępu do informa-
cji o zgłoszonych oraz poświadczonych potrzebach
naprawy szkód w lasach niepaństwowych.

Obecnie LP analizują też możliwość pomocy
prywatnym właścicielom w sprzedaży drewna z ich
lasów. Przekazą im także sadzonki potrzebne do
późniejszego odnowienia lasów. Poza tym, LP za-
bezpieczą odpowiednią ilość drewna pokłeskowe-
go z przeznaczeniem do sprzedaży dla organizacji
pozarządowych, które wspierają poszkodowanych
przez huragan (Caritas), a także dla osób i podmio-
tów zainteresowanych budownictwem drewnia-
nym w ramach realizowanego przez LP programu
rozwojowego.

dr inż. Konrad Tomaszewski
Dyrektor Generalny
Lasów Państwowych

Warszawa, dnia 06.11.2017 r.

SYTUACJA

w Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Toruniu

W zniszczonych sierpniową
wichurą lasach na terenie
Regionalnej Dyrekcji Lasów
Państwowych w Toruniu
prowadzone są intensywne prace
porządkowe. Poniżej podano
podstawowe
informacje w tej sprawie,
według stanu na
30 listopada 2017 roku.

Tab. Drewno w nadleśnictwach kłeskowych RDLP w Toruniu

NADLEŚNICTWO	Miąższość powalonych drzew szacunek na 21.08.2017	Miąższość powalonych drzew wg ortofotomapy ¹ na 20.11.2017	POZYSKANIE na 30.11.2017
Bydgoszcz	50 150	-	21 060
Czersk	900 000	764 731	181 809
Gołębki	182 000	-	63 504
Przymuszewo	450 000	589 012	118 084
Różanna	23 000	18 423	22 385
Runowo	660 000	783 696	83 907
Rytel	2 000 000	1 585 568	314 794
Solec Kujawski	50 000	39 603	18 682
Szubin	438 250	580 835	128 549
Tuchola	137 000	213 338	38 100
Zamrzenica	260 000	306 622	58 565
Żołędowo	15 000	-	14 210
Lutówko	25 000	-	15 865
Woźwoda	380 000	236 602	75 081

¹Wykonanie ortofotomapy zlecono dla dziesięciu (spośród 14) nadleśnictw kłeskowych RDLP w Toruniu. Zadanie to wykonała firma SmallGIS.

Fotoreportaż z terenu klęski: Pozyskanie i zrywka drewna przy użyciu maszyn wielooperacyjnych - harwesterów i forwarderów, trudna i niebezpieczna praca drwali, tysiące metrów sześć. drewna do odbiórki i wywozu. Fot. Tadeusz Chrzanowski

W czternastu „klęskowych nadleśnictwach” RDLP w Toruniu (Bydgoszcz, Czersk, Gołębki, Przybuszewo, Różanna, Runowo, Rytel, Solec Kujawski, Szubin, Tuchola, Zamrzenica, Żołędowo, Lutówko, Woźniwoda) pracują 154 zakłady usług leśnych.

W związku z zagrożeniami wynikającymi z pracy przy pozyskaniu złomów i wywrotów, pozyskanie odbywa się w przeważającej części maszynowo. Obecnie ścinki, przerzynki i okrzesywania dokonuje 158 harwesterów, natomiast 152 forwardery oraz 214 ciągników i przyczep samozaładowczych, wykonuje zrywkę drewna do dróg wywozowych. Pracuje też inny sprzęt, w tym ciągniki zrywkowe typu LKT i oczywiście tradycyjne pilarki, którymi posługują się drwale przy ścinie, przerzynce, okrzesywaniu i wyróbce sortymentów.

Dziesięć nadleśnictw podzieliło teren leśnictwa na sektory. Kadra Służby Leśnej została wsparta dodatkową obsadą (50 podleśniczych, a także inne stanowiska, w tym zastępców nadleśniczych, specjalistów ds. sprzedaży drewna, czy strażników leśnych), w celu usprawnienia prac porządkowych. Praca odbywa się również w soboty.

Do końca listopada nadleśnictwa „klęskowe” pozyskały ponad 1 154 tys. m sześć. surowca drzewnego (grubizny), w tym 460 tys. m sześć. drewna wielkowymiarowego i 694 tys. m sześć. drewna średniowymiarowego. W całej puli pozyskanej grubizny, drewno liściaste stanowi tylko nieco ponad 72 tys. m sześć. (6 proc.)

Oprócz intensywnej sprzedaży drewna, trwają prace przystosowujące drogi leśne do znaczących

Fotoreportaż cd.:
Odebrane drewno
czeka na wywóz.
Załadunek i wywóz
drewna wielkowi-
miarowego na tere-
nie nadleśnictw Ryteł
i Czersk. Fot. Tadeusz
Chrzanowski

obciążeń związanych z wywozem tysięcy metrów sześciennych drewna. Ma to szczególne znaczenie w warunkach tegorocznej aury obfitującej w rekordowe opady.

Równolegle leśnicy pilnie zbierają nasiona (potrzeba ich 180 ton) w celu wyhodowania niezbędnych sadzonek (w tym np. 2-3 letnich dla dębu), które będą sadzone w kolejnych latach na uporządkowanej już i odpowiednio przygotowanej powierzchni pokłęskowej. Ze względu na rozmiar potrzeb, zbiór musi odbywać się poza miejscowymi nadleśnictwami, ale zgodnie z obowiązującymi w polskim leśnictwie zasadami regionalizacji nasiennej.

Według informacji z nadleśnictw na dzień 30.11.2017 r. zebrano już 3064 kg nasion buka oraz blisko 188 tys. kg nasion dębów (szypułkowego 143 tys. kg i 45 tys. kg bezszypułkowego).

Okresowe zakazy wstępu do lasu są sukcesywnie odwoływane, jednak obowiązują jeszcze na znaczącym obszarze nadleśnictw. Mapę nadleśnictw, które wprowadziły okresowe zakazy wstępu do lasu można sprawdzać na bieżąco pod adresem <http://zakazywstepu.lasy.gov.pl/>, natomiast na stronach internetowych poszczególnych nadleśnictw można uzyskać informacje nt. dokładnego przebiegu granic zakazów wstępu.

Na etapie końcowym jest opracowanie danych, których źródłem jest ortofotomapa (zdjęcia lotnicze). Będą one wykorzystane m.in. do aktualizacji informacji o skutkach kłęski, jak również przy aktualizacji lub wykonaniu nowych 10-letnich planów urządzenia lasu.

Mateusz Stopiński
Tadeusz Chrzanowski